

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 292. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 16-го грудня 1940.

No. 292. Jersey City, N. J., Monday, December 16, 1940

VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТИМСОН ПРО СПІЗНЮВАННЯ В ЗБРОЄННІ

ВАШІНГТОН. — На пресовій конференції секретар війни, Стимсон, заявив, що страйки в військовій промисловості, а також в будівельній промисловості, що займається виконанням мешкань та касарень для війська, є причиною, що план зброєння спізнюється. Стимсон критикував також промисел за його внутрішню деструктивну конкуренцію, що теж є однією з причин спізнювання в національній зброєнні.

ГИЛМАН ПРОТИ ЗАМОВЛЕННЯ В ФОРДА.

ВАШІНГТОН. — Сідней Гилман, член дорадчого комітету в справах зброєння, запротестував проти рішення другого члена того самого комітету, Вільяма Кнудсена, за те, що той дав ще одно замовлення компанії Форда, на вироб військових моторових возів, на суму трьох мільйонів доларів. Гилман в дорадчій комітеті займається питаннями робітників. Він сам є головою однієї з них, та є активний в робітничій русі. Вільям Кнудсен займається справами машинобудівного промислу. Гилман виступив проти замовлення в компанії Форда тому, бо та компанія поламає закон Вагнера і рішення комітету взаємодіє з нею.

ПОБАЧЕННЯ ВИНДЗОРА З РУЗВЕЛТОМ.

МАЯМІ. — Князь Виндзор мав побачення з президентом Рузвельтом, який обізвав його до військової бази на Карибському морі. Виндзор привіз туди військовий морський літак, а після закінчення його візиту. Виндзор говорив журналістам, що темою їх розмов були військові бази, а також справа кооперації Америки в цілі економічного піднесення британських островів в околицях центральної Америки. Він також говорив, що ця подорож була планована вже давніше, перед смертю посла Лотіана.

ТЯЖКЕ ЖИТТЯ ЗДІБНИХ ДІТЕЙ.

НЬЮ ЙОРК. — На Колумбійському університеті відбувся зїзд 20 осіб, яких 18 літ тому, як вони ще були дітьми від 7 до 9 року життя, вчені означили як „геніальних дітей”. Вони тепер приїхали на університет, щоб зібраним професором сказати, що вони зробили в житті, та як для них те життя представляється. Ці дорослі „геніальні діти” нарікали на життя, зокрема на виховання, бо своїм умом вони все випереджували інших дітей й через те нудували. Крім того, з огляду на їх тавро „геніальності”, всі на них дивилися як на експериментальні морські свинки. Хоч вони вже мали по двадцять кілька літ, але в житті ні одно з них не зробило якоїсь надзвичайно блискучої кар'єри. Вчені засталися над тим усім і приходили до висновку, що для надзвичайно здібних дітей треба закладати окремі класи, так як є окремі класи для дуже тупих і здібних дітей. Інакше здібності не розвиваються як слід.

ВИНУЮТЬ ВСІХ НІМЦІВ ЗА ВІЙНУ.

НЬЮ ЙОРК. — Бюро публічної opinii д-ра Гелла повідомляло, що на основі дослідів подібного братнього бюро в Англії, виходить, що англійський загальний вільності осуджує цілий німецький народ за війну, а не лиш нацистичний режим. На сто людей 52 осуджує всіх німців, а 48 лиш нацистів.

ВИЛКІ ШУКАЄ ЗА ПРАЦЕЮ.

НЬЮ ЙОРК. — Сюди повернувся з довгих вакацій Вендел Вилкі, побитий республіканський кандидат. Він заявив, що вкортці візьметься до активнішої політики, але наперед мусить пошукати собі праці. Бо за своєї старої праці, президента кандидат публічних ужиточностей, він внаслідок кандидатури зрештешував. Вилкі сказав, що ще не знає, за що тепер візьметься.

КІНЦЕВІ ЗАКЛИКИ ДО ПРОМИСЛОВЦІВ.

НЬЮ ЙОРК. — Під кінець зїзду американських промисловців кількох бесідників, серед них Колбі Честер, закликали привахнути забути трохи про свій гольф, свої розривки і прийняття, а з запалом взятись за освітлення людей, що суспільна свобода панує лиш там, де є свобода економічного підприємства. Основою американського добробуту все було приватне підприємство і воно так далі може бути, говорили вони.

Америка перед рішенням.

Знову резервний генерал Вуд, теперішній головний директор Серс Робек Ко., перед союзом промисловців заявив, що за кілька місяців Англія поставить перед Америкою питання рубом — чи вступити Америка до війни, чи ні? Коли ні, то Англія буде шукати замирення. Він, ген. Вуд, заявив за відмовною відповіддю.

ПЛАН НАЦІОНАЛЬНОГО ЗБРОЄННЯ СПІЗНЮЄТЬСЯ НА 30%

Перед зїздом союзу американських промисловців виголосив промову член дорадчого комітету в справах зброєння, Вільям Кнудсен і без обиняків заявив, що план зброєння опізнюється на 30%, і промисел та робітництво не оправдують надій, покладаваних на них на початку. В плані було передбачено, що з початком цього року американський промисел зможе виробити по тисячу літаків місячно. Тепер можна з певністю сказати, що він цього не виконає, а число планованих літаків треба зменшити на одну третину. Трохи гірше мається справа з повзми та гарматами. Кнудсен говорив, що хоч ми ще не в війні, але треба поставити військовий промисел на військовій стоні. Європейська війна захоплює чимраз більше території. Америка не має багато часу, щоб як слід узброїти і в той спосіб охоронити себе від війни. Американський широкий загальний зрозумів потребу зброєння і є вільності за таке зброєння. Але так видається, що праця і промисел ще не зрозуміли цього як слід, говорив Кнудсен, та закликав привахнути промисловців: „Слухайте приказів президента і законів, ухвалених конгресом і приміюваних судами та причиніться до того, аби довести, що вільні люди є здібні до самодисципліни і до продуктивної праці навіть у більшій мірі, ніж підвладні диктатора”.

ЩЕ ОДИН ЗАКЛИК ДО САМОДИСЦИПЛІНИ

До того самого зїзду американських промисловців промовляв також американський філософ і письменник Вил Дюрант і сказав: „Ні одної цивілізації не можна побити зверху, тільки з середини; ніяка нація не може бути врятована кимсь іншим, крім сама собою. Свобода не є невдачною. Це може бути так, що винахідливість свободи буде так вища від скованих умов скованих держав, що вона верве їм останню битву, яка змає все попереднє і перегрупує все, що вже поселилось. Свобода буде невдачною лиш тоді, коли покажеться, що вільні люди не вміють себе самі дисциплінувати в цілі осмислення сили і здоров'я. Демократія і дисципліна, свобода і порядок не уважаються виключаємими”.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА В ЄГИПТІ ПОПАЛИ В БРИТІЙСКУ ЗАСІДКУ

Єгипет уже вільний від італійців. Італійсько-британська війна переноситься до Лівії, що є під владою Італії. Таке виходить з британських військових комунікатів. Теж й італійські звідомлення з Африки признають, що італійська армія потерпіла невдачу. Тільки зазначається, що це щойно „початок”, а рішення буде кінець кампанії. Та наразі так є, що з цілої італійської армії в Єгипті, яка вносила до 75,000 вояків, уже нічого не остало. Десятки тисяч попали в полон і завдали британцям доброго клопоту, бо нема де примістити такої великої кількості полонених. Це кажує, що британці не надіялись аж такої перемоги. Решта італійців, себто ті, що не попали в полон, є цілком оточені британцями. Їх ще обстрілює корабельна артилерія з моря і робить італійський відворот наскрізь хаотичний. ...

ТРЕБА НАДІЯТИСЯ ТЯЖКИХ ЧАСІВ

Таке заповідає італійська преса в зв'язку з військовими подіями в Африці. До того, що діється в Альбанії приважують малу вагу. Це так, якби там „нічого не сталося”. Зате події в Африці хвилюють уряд. Видно, що й населення схвилюване, коли преса згадує за те, що ті, що ширять паніку і дефіцитизм будуть тяжко покарані, себто розстріляні... Та радіо далі „піддає духа” і каже, що „небаром надійдуть вісті про велику перемогу”.

АНГЛІЯ МАЛА 12 ГОДИН „ВІДПОЧИНКУ”

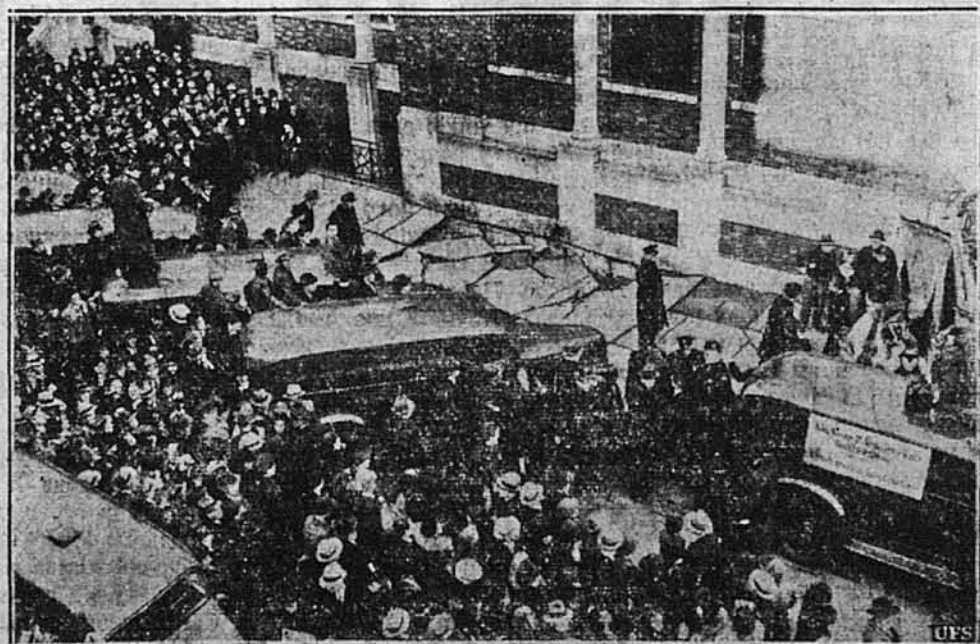
За згаданий вище час не впала на британську землю ні одна німецька бомба. Це таке диво, якого вже давно не було.

ВІЙНА НА МОРІ НЕ ВГАЄ

Британський комунікат подає про затоплення німецького корабля десь біля берегів Норвегії. Та разом з тим згадує і за затоплення субмариною британського торговельного кружляка „Форвер”. Знову норвезький чудовий транспортний корабель „Ослофюрд”, що мав 18,673 тон і був на британській службі, натрапив на міну недалеко Англії й затонув. Перед війною повнив службу між Нью Йорком і Норвегією і вважався модерним люксовим кораблем. Субмарина торпедувала теж і британський тягаровий корабель „Орарі” в поблизу Франції. Корабель мав 10,350 тон поємності.

ЗНАЙШЛИ „ВИПРАВДАННЯ”

МОСКВА. — Советське населення вже має розв'язку того, чому бракує поживи та чому не дописують жинва. То „агенти капіталістів”, що приїжджають до Советів, привозять зо собою насіння з хворобами. І тому зле з яриною, бульбою, овочами, збіжжям і т. д. А бавовна не дописала завдяки „американським агентам”...

ХІДНИК ЗАВАЛИВСЯ ПІД ТЯГАРЕМ АВТ для грецького амбулянту, що їх доставлено онді перед грецьку катедру в Нью Йорку для благословення перед висилкою до Греції.

БУКОВИНСЬКІ СЕЛЯНИ ВТІКАЮТЬ З СОВЕТІВ ДО РУМУНІЇ

БУКАРЕШТ. — Згідно з тим, що передають американські пресові агенції з Румунії, селяни з Буковини, що ще недавно були під румунською окупаційною владою, тисячами втікають зпід советської влади на румунський бік. В надісланих звідомленнях кажеться про 8,000 утікаючих селян, до яких стріляло советське військо. Многі мали загинути, а декому мало вдатись дістатись до Румунії. Все те мало діятись недалеко Чернівців, столиці Буковини. Селяни, як подають американські кореспонденти, не вдоволені з советського режиму. Цілі два села збунтувались і хотіли перейти границю. Тоді советські жандарми зачали стріляти. Ті селяни, що вратувались, заповідають, що не зважаючи на перешкоду, селяни переходитимуть масово.

СОВЕТСЬКА ВЛАДА ТРАКТУЄ УКРАЇНЦІВ ГІРШЕ ВІД ПОЛЯКІВ.

ЛОНДОН. — Повище твердить польська преса служба у своїй телеграмі до ньюйорської польської газети „Нови Свьят”. Каже, що дістала інформації „приватним шляхом”. Повідомляє, що советська влада не переводить уже тепер у Західній Україні масових арештів, як це було досі. Вона змінила тактику. Люде зникають поодиноким так, що ніхто не знає, що з ними і де вони. Це відноситься до цілої людності взагалі. Далі кажеться, що Совети відносяться найгірше до українців ніби „за їх про-німецькі симпатії”. Виселено людність з пограничної німецько-советської смуги на 30 кілометрів вглиб. Полякам, виселеним з советсько-румунської пограничної смуги дозволено вертати на свої місця. Далі говориться про ліквідацію римокатолицьких костелів, головню на Гуцульщині, та накладання на монастирі й церкви великих податків.

ПОЛЯКИ В БРИТІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

ЛОНДОН. — Польські звідомлення подають про смерть трьох польських офіцерів, що згинули на польських кораблях, що були на службі Великої Британії. Далі про польські частини, що мали помагати британцям захопити Сіді Барані в Африці.

ЖУРИТЬ ІХ ДОПОМОГА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

БЕРЛІН. — Німецька влада вправді заповідає певну побіду і ніби не приважує ваги до відносин між Великою Британією й Америкою, але так є, що про ті справи постійно пишеться. Себто пишеться про „британську пропаганду, що змагає дістати воєнну допомогу з боку Злучених Держав”. Націсти кажуть, що „історія не повторяється”, себто що Америка не заважить так, як це було минулої світової війни, бо „німці вже й так виграли”. Ще кажуть і таке, що „Американський нарід не є проти німецького народу”, та що доктрина Монро дуже добра, а тільки треба американців зрозуміти, що Німеччина хоче застосувати подібне до Європи.

ЧИ НЕ НОВІ СХОДИНИ?

БЕРЛІН. — Якщо так станеться, як догадуються, то можна надіятись в найближчому часі якоїсь нової сензації. Це відноситься до того, що мають зійтись разом Мусоліні з Гітлером. Що такі сходни можливі, можна заключати вже з того одного, що з Італією є зле на військових фронтах.

ХЛІБОРОБ СТАЄ ГЕРОЕМ.

ЛОНДОН. — На таке заноситься в Англії. Супроти постійних налетів і бомбардувань це неабияка штука орати, сіяти і збирати плоди. Тому не диво, що британський король нагородив тепер селянина за „молочення пшениці” в часі, коли над його головами літали літаки і тріскали бомби. Це перше того роду відзначення.

ПОТОПИЛИСЯ ЖИДИ-БІЖЕНЦІ.

ІСТАНБУЛ. — Розбився великий транспортний корабель, що віз з Болгарії до Палестини 380 жидівських біженців. В проливі Мармара мало при тому втопитись 200 осіб.

З БОЛГАРІЄЮ СПРАВА НЕ ЯСНА.

СОФІЯ. — Болгарія не дасться втягнути до проти-німецького блоку. Принаймні тепер. А тому не буде можна зорганізувати Балкан проти держав „осі”. Болгарія відкинула пропозицію дістати військові гарантії з боку Німеччини і Советів. Значить, що покищо держиться самостійно. Таке передають американські кореспонденти.

В НОРВЕГІЇ НЕСПОКІЙ.

СТОКГОЛЬМ. — Шведські часописи пишуть, що подано до відома, що в Норвегії вже існує концентраційний табор. Про це говорено вже давно, але не було на те урядового підтвердження. Тепер уже є. До табору заганяють в першу чергу тих, що беруть участь в проти-німецьких демонстраціях. З того виходить, що такі демонстрації відбуваються.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
воявою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: „СВОБОДА“, Р. О. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЖЕ ХОЧ ТЕПЕР ВІДЧУЮТЬ?

Війна, яка тепер ведеться в Європі, не є подібна до минулої світової війни. Не читаємо про мільйони армії, про великі офензиви, про сотні тисяч полонених і вбитих, як це було. Зате читаємо постійно про страшенні нищення, яке торкається головно цивільного населення. Так виглядає, що тепер властиво воює більше боїться за свою хату і свою рідню, яка живе десь там у якомусь промисловому місті, чи в якійсь пристані, ніж за себе. Ось та переміна в способі ведення модерної війни довела до того, що тепер властиво люде терплять назагал більше ніж в часі минулих воєн. А треба пам'ятати, що це щойно початок війни! Значить, що це щойно початок терпіння. А що буде, коли війна потриває кілька років, як це заповідають? Тоді певно позникають цілі міста. Навіть можна припускати, що цілі краї опиняться в цілковитій руїні й нужді. Дай Боже, щоб до цього не дійшло, але виглядає, що до цього іде...

Навіщо згадувати про це? — питає дехто. А на те, щоб зазначити, що мабуть така руїна і такі терпіння є конечні, щоб міг вкінці заговорити в світі розум, а люде, щоб могли стати дійсними людьми. Бо щоб не говорити, а війна таки іде за земні достатки, за багатства, за владу, за панування над світом. Тому, коли і ті, що були чи є панамі, зазнають тих терпіння, що їх постійно зазнавали такі поневолені народи як от український нарід, тоді можна надіятися, що вкінці світ зачне ставитися інакше до таких подій, як от вимордовування мільйонів українських людей голодом, як це було „в часі миру“ в СРСР. Це, що діється сьогодні в Європі є свого роду покута за те, що вона мовчки перепускала небувалі злочинства, та, що були визначні люде, що були навіть міністрами, а нічого не хотіли знати про терпіння мільйонів українських людей. Або, як це було в Франції, що ставали в обороні Советів, що заперечували вісткам про смерть мільйонів невинних українських людей. Мститися теж і те, що не було кому в Європі взяти в оборону паціфікованих українських людей під Польщею. Сильні світа вміли віддати мільйони людей у польське ярмо, але подбати, щоб тих людей у тій неволі оборонити, не захотіли.

Не твердимо, що ті українські терпіння завалили на теперішнім світовім імперіалістичнім конфлікті. Тільки кажемо, що вони проречисто заповідали, що в такім світі, що таке може діятися, мусить прийти до потрясіння. І воно прийшло. А наслідок такий, що тепер починають терпіти невинні люде різних народів в подібний спосіб, як терпів український нарід весь час. Та щоб ті терпіння усунути, треба ліквідувати не тільки бомбардування, але й причини тих терпіння, що їх завдавано поневоленим народам іншими способами, ще перед цією війною. Треба відчуті і зрозуміти нові й старі терпіння і їх разом ліквідувати.

**СПОВІДЬ ЖІЛЬ РОМЕНА —
ПРОПОВІДНИКА МИРА**

Визначний французький письменник Жіль Ромен, автор таких славних творів як „Верден“ та „Люди доброї волі“, яро якого ми недавно писали, випустив недавно нову книжку, в якій старається дати характеристику, як він каже „інтелектуальної еліти страшно Європи“. Книжка називається „Сім тайн Європи“. Вона кидає нове й досі незнане світло на події й люде, які грали першу роль в європейській політиці до памятного 1-го вересня 1939 р. Жіль Ромен, прирік собі, по закінченні першої світової війни, що стане речником сталого миру, що буде поборювати загрозу війни. Будучи сам високою ідейною людиною, Ромен навязав цілий ряд знакомств з рівнож ідейними особами різних країв, що високо цинили його літературну працю та ці принципи, за які він боровся. Ті знакомства постановили цей французький письменник використати для своєї незалежної мети, бо прийшов до переконання, що правляча еліта в багатьох державах Європи вперта, дурна та не уступає.

Жіль Ромен малює недовіра і незрілість тих, що правили Францією. Але більшості визначних особистостей ця нова книжка Ромена не розкриває. Та виявляє дві особи, які грали чималу роль в подіях, що попередили цю війну, на які вартує звернути увагу.

Перша особа — це молодий та інтелігентний німець, „Герр А.“, який запросив Ж. Ромена на виступ до Берліну в 1934 р. Ромена, як він сам пише, прийняли німці з такою великою помпою, що ледви чи яка друга, не-офіційна особа, одержала коли такий гарячий привіт. Але крім докладу, привіз Жіль Ромен до Берліна також політичний проект, піданий французам, у справі звороту долини Саари, без чужого на плебісцит, що мав відбутися в січні 1935 р. Цей план виложив Жіль Ромен двома визначним нацистським лідерам: Розенбергові та Гельмгольцу. Обидва його заперечили, що в Європі нема велде, проте був рішучо за „проблем, яких не можна розв'язати мирним шляхом“.

Незадовго „Герр А.“ прибув до Парижа з мін. Рібентропом. Та Жіль Ромен, для реалізації свого плану, стрінув велику опозицію з боку заграничних справ, на чолі якого стояв Ляваль. Ромен стрінувся з закладами, що ідея плебісциту, це твір Бріана та

Ліги Націй. Німці пропонували, щоб цей плебісцит відбувся під контролею німецьких й французьких ветеранів, а не Ліги Націй. Жіль Ромен обстоює, що було б далеко краще, колиб Франція була згодилася на цей план, як не було б це так озлобило німців. Не тяжко догадатися, що тим „Герр А.“ є теперішній німецький амбасадор в Парижі — д-р Абетс.

Друга особа, або як Ромен називає „член товариства доброї волі“, це визначний бельгійський соціаліст, д-р де Ман, якого Жіль Ромен називає просто „королівським чоловіком“. Це останнє треба розуміти так, що він був висланником бельгійського короля Леопольда.

В грудні 1938 р. де Ман прибув з місією до Франції, щоб шукати спільних зусиль в справі мирової кампанії, заініційованої королевою Вільгельміною, королем Леопольдом, та Швецією, Норвегією й Данією. Всі згадані держави постановили звернутися з гарячим закликом до Чеймберліна, Деладіє, Гітлера та Мусоліні, щоб вони за всяку ціну не допустили до вибуху війни.

У Франції Деладіє погодився на цей план, який привіз де Ман. В Лондоні він знайшов прихильну атмосферу. Однак в Берліні він не міг добитися до Гітлера, а в Римі Мусоліні також його не прийняв, а лиш Чяно. Не помігли далі зусилля Романа, переконати короля Леопольда в дальшій потребі шукати миру. Він пише, що король дуже мало виказав охоти до цієї співпраці, а коли Леопольд зажадав, щоб Жіль Ромен приніс листа від Деладіє, то цей останній відмовився такого листа написати. За цей поступок Жіль Ромен гостро осуджує б. французького прем'єра, і твердить, що це дуже багато заважило на дальшій політиці Бельгії.

Ромен далі розкриває, що де Ман, хоч був завзятим соціалістом і партійним співтоваришем вождя Другого Інтернаціоналу Емілія Вандерліна, що в Європі нема велде, проте був рішучо за „проблем, яких не можна розв'язати мирним шляхом“.

принципи, якими колись воював проти Гітлера. Книжка Ромена кидає також цікаве світло на відносини Франції з Італією. В 1935 р. Ляваль отверто заявив, що підчас його стрічі з Мусоліні, він віддав йому Етіопію, а коли на Італію наложити Ліга Націй економічні санкції, Мусоліні телеграфував до Ляваля, щоб Франція не допустила до переведення їх в життя.

Назагал твір Жіля Ромена це новий твір про цю Європу, яка нині в руїнах. Нема сумніву, що не одна особа вчисилася в його книжці, додавав ще більше матеріалу для вияснення європейської катастрофи, або збила його закиди. Та це неможливе, бо багато з тих французьких лідерів є тепер в тюрмі, а Чеймберлін помер. Дійсна правда виявиться пізніше, коли притихне ворожнеча, що спричинила цю війну.

3 СОВЕТІВ

Галапаси проти галапасів.

„Ізвестія“ з 15. листопаду, жадають в передовій статті, щоб колхозам було дано просту і тану управу. Потребу цього доводиться такими прикладами:

„В колхозі „Новий мір“, Вишеньського району, Ростовської області з 270 осіб здібних до праці занято 59 осіб, отже 22% всіх членів адміністрації працюють на працях. В колхозі Фрунзе на адміністраційних посадах занято 25% всіх членів. У Вороніжській області в колхозі „Красний Труд“, Щучинського району, в управі занято 19,4% всіх здібних до праці, в колхозі „1. мая“ Бобринського району занято адміністрацією 21% всіх членів, і в колхозі „Імени Шевченка“ — 27,5%. В колхозі „Путь Октября“, Павловського району, Вороніжської області, відчислили собі 15% членів колхоза занятих в адміністрації 17,2% всіх зароблених днів... Працю колхозників оплачується дуже часто гірше ніж працю занятих в управі... В Ростовській області обчислив Заряд Господарського Обрахунку, що число колхозників занятих в управі можна зменшити на 50,000, після такого обчислення в Чкаловській області можна зменшити число їх на 20,000...“ В тексті виправдується орган московського уряду, що колхозники визначають собі самі свою управу. Але виправдання це дурне, поминаючи навіть те, що його уживається по десятиріччя років колхозної господарки. В Москві знають дуже до-

бре, що колхоз без дозволу районного комітету й палатом рушити не сміє, та що всі адміністраційні посади займають члени партії, комуністичні галапаси, які природно хочуть краще сидіти по канцеляріях ніж працювати на полі. Ці посади можна творити до вдовоби, бо колхоз має годувати не лише свою вужчу управу, себто голову, секретаря, рахівничого, агронома, зоотехніка, завідувачих, фарм плекання худоби і т. і., а й цілий так званий культурно-пропагандистичний апарат, себто управителя „червоного кута“, себто бібліотеки, читальні чи якогось іншого осередку большевицької дурілки, завідувачого гуртка Комсомолу, Осоавіахіму, містечкової самодіяльності, спорту і т. д. Колхозники мають терпіти не лише зовнішніх, а й внутрішніх галапасів, зносити визиски не лише московського центру, а й його агентів у себе. Порівняння поміж центральними та місцевими галапасами трапляються досить часто, коли ненаситність місцевих осягає таких розмірів, що горішнім на їх думку лишається замало, як наприклад тепер, в часі європейської війни і советської мобілізації. Ці становили колхозів на чужонаціональних землях гірше ніж на московських більш ніж зрозуміло, але брати приклади звідти тепер не випадає.

Козацькі землі зачисляються до московських, також як і області з мішаним населенням, як Вороніжська, що має на півдні райони з українською більшістю. Але великі галапаси без малих місцевих не можуть обійтися, як і навпаки, отже поправи нема чого чекати.

**УЗБЕКІСТАН ПРОТИВИТЬСЯ
МОСКОВСЬКОМУ ВИЗИСКУ.**

„Ізвестія“ з 16. XI. писали: „В Узбекістані збір та поставання бавовняка йде невдовільно. Торік було зібрано до 11. XI. з 84,4% цілої площі засіви, а в цій лише 65%. Особливо лишаються позаду Ферганська, Самаркандська та Хорезинська області, а також Кара-Калпакська АССР. Совнарком та ЦК КП (б) Узбекістану роблять всі можливі заходи, щоб прискорити збір та здачу бавовняка. Тим колхозникам, які до кінця сезону виконають визначений їм план роботи, буде почислено подвійну платню за день праці...“ Далі часопис скаржиться, що сушилок для бавовняка не було вчасно приготовлено, та що його здають дуже часто цілком вохким. До цього треба додати, що колхозники взагалі дуже неохоче, себто лише під терором і примусом плекають бавовняк, з якого має користь лише Москва, бо „державна“ перебирає все майже задурно, а колхозники, яким заборонено сіяти навіть кукурудзу для власного виживлення, мусять купувати хліб, платячи устійнені обов'язкові лихварські ціни, 1 — 1,20 руб. за кількіграм.

**ЗАМКНУЛИ ПОЛЬСЬКЕ
ПОСОЛЬСТВО.**

БУДАПЕШТ. — Замкнено формально польське посольство. Сталося це на домагання уряду. Та поляки переконані, що мадярсько-польська „традиційна“ дружба далі існує, а замкнення наступило під натиском Німеччини.

СТАЛА ГРОМАДЯНКОЮ. — Лилі Понс, оперова співачка, дістала оноди другі громадянські папери в Нью Гейвен, Кон. З нею її чоловік, Андре Костелянец.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(102)

Про нові виправи на море вже не думали: потроху управляли свій новий осідок і спочивали, тішачись в оповіданнями, згадками, байками про весняний, літній та осінній походи, про авіацію над турками біля Молочної тощо; тішились й були горді з того, що слава про них котилася по всіх чужих країнах, що ласки й помочі їхньої запобігали в них і чужі держави.

На велику радість і вітху старого лицаря Сокири, Кав'яцький курінь, що до нього належали батько й син, на місце полягло в останнім бою свого отамана, обрав собі за куріньного Павла Жбурляя. Як не відмагався, як не відпечувався молодий лицар, покликаючись на свій молодий вік, на свою недосвідченість

тощо, братчики не вважали. — Панове-браття, славне товариство січове! — говорив Жбурляй, тримаючи шапку в руках і низенько вклоняючись раді січовій, — бійтеся Бога! Кого ви хочете вшанувати так велико? Трохи не білогобого хлопця, що ні світу, ні людей ще допуща не бачив! Який же він лад дасть у куріні, коли ще й сам собі ради не дасть, а дивиться, як люди, щоб і собі за ними. І проти кого вшанувати? Проти славних старих лицарів. Чи мало їх поміж вами, що ні з кого вибрати? Чи ви хочете, щоб інші куріні на наш курінь пальцями показували та кпили: у кав'ячан, куріньного Павла Жбурляя, що молодший, то розумніший! —

— Лепсько говорять! — буркнув старий Граб до Сокири, що стояв поряд і задо-

волено посміхався. — Нехай мені чорт у пику чхне, коли брешу!

Сміялися й гострі очі кошового, а Хмель тільки головою крутив від здивування, слухаючи свого мовчазного здебільша й скромного побратима. Але братчики відгукнулися інакше:

— Хто буде кпяти?... Ану, хай спробує!...

— Та що він, собачий син, усі розуми поїв, що почав нас учить?... —

— К лихий матері старих! Тебе обираємо!

— Та за які заслуги, папове-браття? — знову почав Павло. — І як я після цього в вічі гляну нашим славним, заслуженим лицарям, що Січеньку запорозьку прославляли на весь широкий світ? Скажуть: шмаркач, висікака, — чи йомуж верховодити нами, уславля...

— Та ти довго ще будеш п'яткати? — почувся викрик, і загугла, захвилювалася громада.

— Чи хочеш, щоб ребра полічили?... —

— Злізай, вражий сину, та

не переч товариству, поки киями не почастували!

Дужі козацькі руки простяглися до нього, вхопили за карк, за поли, стягли з підв'язання й, підштовхуючи під ребра, погнавши до куріні, вергаючи на простоволосу голову всяку, підняли з землі, лаяву. Молодий велет слухняно йшов, похиливши голову, куди його штовхали, хоч кожен із братчиків знав, що якби Жбурляя роздратовувати, то хто зна, де опинилися б ті, що так швидко топали його під боки. Треба було коритися, не перечити, не гніватися, бо так годилося. Це знав Жбурляй і корився. Почистивши трохи одягу та вмившись, він вернувся на раду й, низько вклонившись товариству, дякував за честь, обіцяючи вірно, правдиво й запально, скільки буде його молодих сил, служити Матері Січі Запорозькій і славному товариству.

— Так би й давно, — гомоніла задоволення тим, що зламала впертість молодого братчика, громада.

Не дестив пишними словами похвали Жбурляя, не мастив язиком, покликаючись на

славні діла старих лицарів запорозьких, — говорив щиро, бачивши на своїй їхній подвиги в останніх частях боях на морі й на суходолі. Але й запорожчики знали, що чинили, обіраючи молодого лицаря на відповідальну, але й почесну посаду куріньного отамана: вони теж добре бачили й знали про ті подвиги, що їх доконали і під Очаковом, і під Кафою, і в останній виправі Жбурляя, тому, може якраз із намови старих лицарів, і постановили між собою вшанувати свого відважного й завзятого братчика, не зважаючи на його молодість, підвищення його на цілу голову над собою й наданням йому безпосередньої влади над усім курінем.

Особливо бій на суходолі між Кінськими Водами й Молочною і славна Жбурляева перемога над турецьким велетом і башою Ібрагімом, за яку Жбурляй дістав навіть окрему подяку від гетьмана (чого Сагайдачний сливе ніколи не робив, маючи про такі відзначення якесь свої думки), — особливо це піднесло високо в очах січового лицарства гід-

ність іще недавно звичайного канівського молодого мішуха. А діло це таке було, що про нього варт розповісти хоч коротенько.

На межиріччі зіткнулися несподівано для одної й другої чималі дві сили: ціла турецька виправа й ціла запорозька. Саме тому, що зустріч була несподівана, а до того становище обох потуг було таке, що відступати ні тій, ні другій не було куди, й кожна з них мала лише два виходи — або полягти всім на полі бою або перемогти, — січа була відчайдушна й дуже крівава. Турки взагалі добрі воляки, а в таких обставинах і сили й завзяття їхні набували розгону подвійного, тому й запорожчикам прийшлося нелегко.

Особливо великої гризоти завдав Сагайдачному славний турецький лицар, баша Ібрагім. Не вважаючи на те, що всі билися пішо, турецький велет носився в січі, як вихор, і де з'являвся, там падали братчики, як скошена трава. Гетьман стояв на чардаку — волохеної суходолом чайки й кермував боем. Бачу-

чи надлюдські подвиги турецького ватага, сердився, тупав ногами й ладен був сам кинутись у небезпеку, щоб проти його велетенської сили й завзяття поставити своє орудувати зброєю.

— Проклятий! — вигукнув, розпалившись, — і куля не візьме його, наче замовий!...

Та сталося так, що не довелося гетьманові рушати з місця. Подвиги бісурменського велетня бачив не тільки він.

— А що, сину, — говорив старий Сокира, буючись попід единака й його побратима Хмеля, — ти не бачиш отого турецького тура, що косить наших, як косую?

— Бачу, тату, — відповів Жбурляй.

— Я які ти думки про те, щоб трохи йому пихи збити?

— Слід би, тату, та не повертається, стерво, сюди?

— Егеж... То можеб ми до нього, сину, навернулися?

— Я не від того, тату.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ДНЯ

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТВОРИМ КООПЕРАЦІЮ.

Допис п. Стасюка в ч. 287 і редакційна стаття в ч. 288 „Свободи“ прикликують назад до життя пекучу, а приспану і занедбану справу кооперативної організації українського купецтва в Америці, головуючи в ділянці дрібної торгівлі споживчими товарами.

Згадані статті відкривають існуючу рану, але покищо не вказують способів, як її загоїти, або що було б краще, як цей хорий купецький організм довести до стану здорового.

Постараємося коротко проаналізувати болючі місця цієї справи і кинути плян, який бодай започаткував би дорогу до поправки.

Не підлягає найменшій сумніву, що цілий ряд нових методів, впроваджених в життя ланцюговими підприємствами величезного капіталу, відібрав вже заробіток і прожиток тисячам дрібних купців, та що смертоносний похід великого бізнесу далеко ще не закінчений.

На причини повождження ланцюгових „гросерен“ а головую „супермаркетів“ (наприклад, вказали вже згадані статті). Є ще одна причина, що може мало відома поза колами фахівців і тим самим трудна до повірення: це занепад дрібних гросерен, а зріст супермаркетів як вислід кінця депресії і тому, що настають кращі часи. Чому? В часі депресії, малих заробітків і безробіття, багато родин мусіло так широко розчисляти свій бюджет, що іноді не ставало на харчі. За рятунком треба було тоді йти до малого гросерника, (найчастіше зайомого, або земліака), а цей давав товар на кредит. Той кредит звичайно розтягався на тиждень, часом і на місяць, а за цей час треба було хочби для відплати за добрий вчинок ходити далі по закупи до цього „свого“ гросерника. Тепер, коли найгірше лихоліття минуло, а консумент має готівку, він уже за „свого“ гросерника забуває, а біжить до „надторговлі“, немовби там давали за пів-дармо. А в дійсності ці супермаркети таких величезних охочностей консументови не дають. Їхня політика ціни полягає на виставлюванні цін порівняно з ціною „лідера“, а решта товарів йде по меншій більш нормальній ціні. „Лідер“ це такий артикул, на який вмишлено знижується ціна нижче його правдивої вартості, щобби тільки притягнути клієнта до склепу.

Одним із способів боротьби з „супермаркетом“ є те, щоб гросерники вказували своїм покупцям на ось такі „штучки“, а також вичисляли їм і всі ті товари, які в супермаркеті не є зовсім дешевіші від товару в гросерника.

Та найкращий спосіб рятунку буде той, коли гросерник буде боронитись з конкурентами їх власною зброєю.

Думаю, що це не пора, щоб уже тепер творити супермаркет в такий спосіб, щоб зеднувати до купи кількох або кільканадцятьох гросерників. Хоч мабуть пізніше мусить до цього дійти. На разі вистарчить випробувати одну зброю супермаркетів: масовий, а тим самим дешевий закуп товарів у безпосередніх продуктивів. Очевидно, що до цього треба мати організацію. І не тільки її мати, але здійснювати її підпорядкованою. Щоб не бути тільки паперовою організацією, така організація мусіла мати форму кооперативної гуртвни. Вона була би прямим доставцем товарів від фабриканта до гросерника, позбуваючись всяких інших посередників, таких як: „jobbers, distributors, а також селісменів, до яких тиждень відвідин „сейлток“ або „ленток“ гросерник так привик, що без них, як йому, здається, вже й жити не може.

Технічних труднощів, які треба побороти в організації кооперативної гуртвни — є тьма. Але ще більша трудність моральна: спонукати і переконати достаточну кількість купців до створення такої організації. І треба не тільки достаточної кількості купців, а треба ще й їх віри в кооперативність і успіх кооперативної гуртвни. Треба теж і матеріальній допомозі на започаткування і записання уділів в відповідний оборотний капітал, бо не можна вимагати, щоб така рідна інституція давала своїм членам відразу і товар за пів дармо та ще якісь проценти.

(В другій частині обговорюю дієсні можливості створення кооперативу, себто, як до цього взятися).

Роман Олесницький,
Нью Йорк, Н. Й.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРОДАЛБІН, Н. Й.
Листопадове Свято.

В неділю 1. грудня ц. р., заходами наших громадян і парох о. Д. Микитяка відбулося в нас Листопадове Свято. Наша громада, хоч мала і гірніста, але щира та патріотична.

По Службі Божій наш священник відправив панахиду при приладженій символічній могилі, що знаходилася серед поламаних дерев і корчів, на чі на побоевищі. При могилі були чотири фігури, дві старші жінки, що представляли матерей тих, що лежали в могилі і дві дівчини, що теж оплакували поляглих. По панахиді парох сказав на ту тему проповідь і зворушив людей до сліз. Переведена збірка на народні ціли принесла \$9.15.

В год. 8. вечером у парохіальній домі відбулося урочисте свято. Вступне слово сказав наш парох та пояснив ціль свята. Парох теж просив прихильних постанов з місць вшанувати пам'ять поляглих. Під умілим проводом нашого дяка учителя п. Степана Цюпки хор відспівав американський і український гимн.

Святочний реферат виголосив запрошений гість, о. В. Кушіль, парох укр. прав. церкви з Ютики і зясував українське життя передвоєнних часів аж по сучасну хвилю. З зацікавленням люди вислухали реферату і нагородили його рясними оплесками. Деклямації виголосили дівчата: Софія Горон і Олена Мисик. Далі хор відспівав „Ой видно село“, Л. Лепкого, та „Чуєш брате мій“, М. Гайворонського. Хор виявився гарно і за це належить признання в першу чергу диригентові, що доложив праці до хору, а також хористам, що пильно слухали диригента.

Предсідник громади, Михайло Серединський, забрав слово і сказав, що внаслідок снігу і буревію, що в той день навістив нашу північну частину шийорського степу, багато людей, головую з фарм, не могли прийти на Листопадове Свято.

В часі переведеної збірки зложили такі жертводавці по \$1: о. Д. Микитяк, о. В. Кушіль, І. Конікевич, М. Серединський, П. Климко, Е. Темпай, по 50 ц.: Малая Кухарик, К. Говак, І. Горон 25 ц. Разом \$7.25. Вкупі з жертвами з панахиди було \$16.40. А по відтрученні видаків вислано через Об'єднання на Укр. Ч. Хрест в Подєбрадах \$8.75.

Учасник.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Гостина Українського Народного Театру з Нью Йорку.

Виступ артистів в комедії „Тітка“ приємно здивував тих, що прийшли подивитися на неї. Гра артистів була легка, природна і цікава. Поза грою п. Михася Скоробогача на перше місце вибивалися п. Дмитренко і пані Гладун. Хоч не це не значить, що інші актори не віддали своїх роль як належить. Як би так ще додати світляні ефекти до цієї гри, то не було б різниці між грою наших акторів, а грою якоїнебудь професійно-театральної групи в Америці.

Директор Драматичної Студії і режисер вистави „Тітка“, п. Михайло Скоробогач, за службу за свій труд на підтримку наших громад. Михайло Скоробогач на наших очах старається відродити замирування до гарної, української театральної штуки і в тім йому треба помочі щиро і без „заздрости“. Наші люди по місяцях повинні ізза самого замирування до української театральної штуки помочі йому давати вистави по всій Америці, де лише є більші гурти наших людей. А під тим

ПИТАННЯ ГОЛОДУ В ЕВРОПІ.

Чим далі питання голоду в Європі стає пекучіше, а з ним загострюється в Америці дискусія над тим — чи посилати голодуючим краям Європи поміч, чи ні? Фактично ця дискусія, без співпраці Англії, до нічого не доведе. Бо колиб навіть всі американці рішили доставляти голодуючим корм, а Англія відмовилася пропускати цей корм до Європи, нічого з того рішення не вийде. Всетаки дискусії ведуться. Бо вони викликають певні настрої, різлять певну публичну оцінку, яка з черги може зробити натиск і на Англію.

Тому американці дискутують і одні з них висказуються за висилку такої помочі, інші є проти неї.

КОМІТЕТ ГУВЕРА.

Чемпіоном помочі голодуючим європейським народам, зокрема тим, що знайшлися під німецьким пануванням, є комітет на чолі з Гербертом Гувером. Гувер вже давно передбачив, що Європа котиться до голоду і що в тім голоді найбільше потерплять підбиті Німеччиною народи. Він вже здавна добирався дозволу від Англії на перевіз тих харчів, але вже давніше Англія відмовлялась те зробити, мотивуючи це тим, що німецька влада харчі від людей забере.

Тепер в тій дискусії забирають голос найширші американські кола, газети, церковні влади і представники уряду. Недавно комітет Гувера повторив своє прохання на перевіз тих харчів до Європи, а англійський уряд через свого амбасадора в Вашингтоні, покійного вже лорда Лотіена офіційно тій просьбі відмовив.

АРГУМЕНТИ.

Аргументація обох сторін зводиться до того: Гувер і всі прихильники, серед них 600 протестантських представників, що з'їхалися були в Атлантик Сіті, Н. Дж., кажуть, що треба посилати занятим німцями краям харчі, бо цього в першу чергу вимагає людський обов'язок. Не можна лишати людей в тяжкій положенні, коли вони в нім знайшлися не внаслідок власної вини. По друге, треба їм помочі, бо підбиті Гітлером народи почнуть ступнево вигибувати. Коли люди голодують вони стають менше відпорними на недуги. Тоді й негрізна недуга грипи може потягнути за собою великі жертви в людях. Це виглядає на перший погляд, що люди не вмирають з голоду, тільки внаслідок пошести. Але фактично це голод був причиною їх смерті, хоч сповидно люди вмирали на недуги. Вкінці треба посилати ще й тому, що внаслідок довгих терпіння ненависті людей готова повернутись проти Англії. Бо німці все представлятимуть голодуючим людям, що це Англія недопускає для них харчів. А в обличчі смерті люди менше думають про політичну свободу, ніж про рятунку життя.

ПРОТИВНА СТОРОНА АРГУМЕНТУ.

Друга сторона, до якої належить не лиш англійський уряд, але й різні американські кола, серед них кількадесять католицьких професорів університету, кажуть, що такі корму допустити не можна, бо не можна німцям повірити, щоб той корм дійшов до рук голодуючих. А колиб навіть цей корм дійшов, то на те місце німці заберуть таку саму кількість місцевого корму і відішлють його до Німеччини. На тім голодуючі мало зискують. А що найголовнішою зброєю в руках Англії є блокада і кінцеве виморення німецької нації, годі вимагати від Англії, щоб вона з тої зброї резигнувала.

Треба зазначити, що тої самої думки є навіть уряди тих підбитих європейських народів, які голодують. І вони кажуть, що краще, щоб їх люди якийсь час голодували, ніжби мали на все пасти в нацистичну неволю.

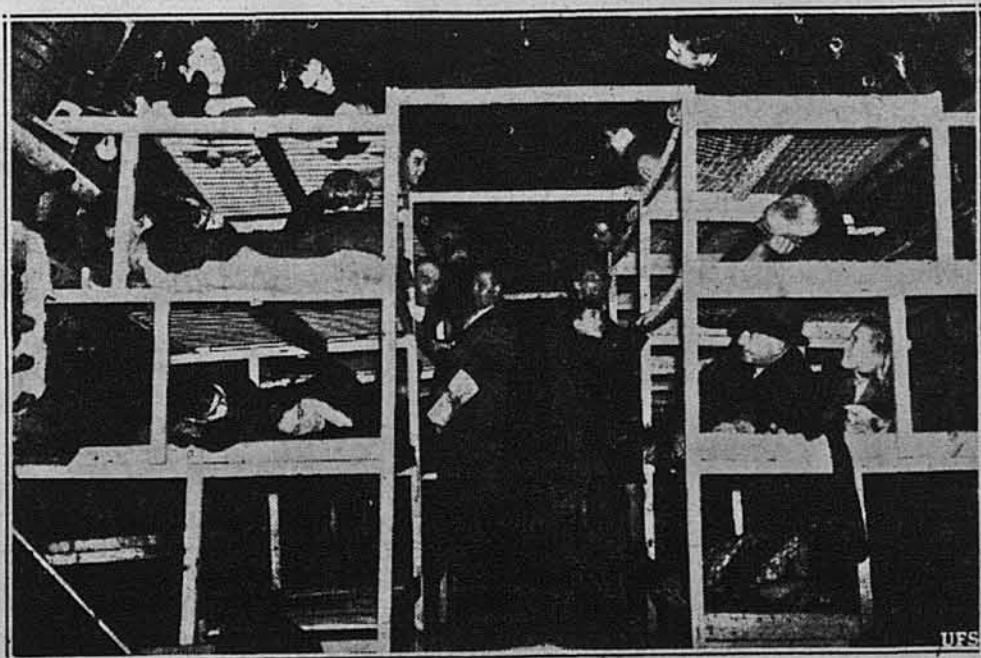
Гувер говорить, що він знайде спосіб, щоб всі ті труднощі усунути, і щоб німці не забирали голодуючим ні тих харчів, що прийдуть з Америки, ні тих, що знаходяться у дану пору в голодуючій краї. Але дотепер Гувер не знайшов гарантії на те, що німці додержуться слова. Колиб німців притиснула справжня біда, вони своє слово поломлять. Так припускають противники його пляну.

ЯКИЙ ВИСЛІД?

Про цю справу ми писали вже чотири місяці тому, і тоді, 14 серпня ц. р., заключували: „Находячий голод в Європі стане одною з найголовніших зброй в цім змагу тевтонів з англоаками. Німці захочуть голод використати в цілі перехилення всіх європейських народів на свій бік і сконсолідування їх у боротьбі з морською потугою — Англією. Англіїцї будуть робити протівне. Якби німцям вдалося перехилити опінію цілої Європи на свій бік і викликати ненависть за голод до Англії, перемога Німеччини над Англією майже певна. Колиб їй не вдасться, а навпаки, Англія зуміє зіпхати винуватістю на Німеччину й проти неї озлобити всі голодуючі народи, то перемога Англії дуже правдоподібна. В обличчі цих фактів всякі гувєрівські пляни, щоб організувати поміч голодуючій Європі не лиш не знайдуть прихильного відгуку в Англії, але будуть англійців дуже дразнити“.

До цього можна додати, що чим далі йтиме кампанія за поміч голодуючим, також в Америці буде сильніший відрух проти неї. Бо величезна більшість американців зовсім слушно заключає, що вислід війни Англії з Німеччиною матиме величезний вплив також на Америку, і інтереси обох країв у тій війні є тотожні.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІ.

У ЛОНДОНСЬКІМ „СОБВЕУ“. — Місто Лондон побудувало в підземній залізничі такі ліжка для своїх мешканців, що ховаються туди підчас німецьких рейдів.

УКРАЇНСЬКІ СТІННИ КАЛЕНДАРІ на 1941 РІК

- у гарних кольорах
- Календаріон друковане українською мовою
- Свята означені чітким червоним друком

25 центів один 25
5 за \$1.00

Гуртові ціни подаємо на більш замовлення.

Надешитість треба посилати разом із замовленням.

На С. О. Д. не висилається.

- [] Президент Рузвельт
- [] Тарас Шевченко з Бандурою (новий образ)
- [] Мисс Україна з прапором
- [] Молода Українка
- [] Гуцул на полонині
- [] Наталка Полтавка
- [] Маруся з Івасем коло криниці
- [] Сини Мої, Гайдамаки
- [] Засвітали Козаченки

- [] Ангел Хоронитель на дітях на мості
- [] Ангел хоронить дітей перед поїздом
- [] Ангел хоронить дітей в човні
- [] Ангел над дитиною в колісці

- [] Фарма: діти й качки
- [] Маленька дівчина з півнями в городі
- [] Фарма: жінка, діти збирають яблука

- [] Краєвид: гори, город, хата озера
- [] Краєвид: хата і гарний город

- [] Христос на Оливній горі
- [] Різдвяне Твоє, Христе Боже наш
- [] Слава во вишніх Богу
- [] Христос, Добрий Пастир
- [] Воскресіння Ісуса Христа
- [] Пресв. Серце Ісуса Христа
- [] Пресв. Серце Преч. Діви Марії
- [] Пана Римський
- [] Матір Божа і св. Тереса
- [] Свята Родина

- [] Замовлення слати на адресу: „SVOBODA“ 81-83 Grand Street Jersey City, N. J.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 4. грудня помер у Когос, Нью Йорк, член Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 57. У. Н. Союзу.

КОНСТАНТИН СЕНЬЧУК.

Вступив до У. Н. Союзу в 1915. році. Родився в місті Тисмениччя, повіт Товмач. Прожив 68 літ.

Похорон відбувся 9. грудня з церкви св. Ап. Петра й Павла.

Покійний був дуже добре кожному знаний за свою чистість і жертвенність. Як добрий і свідомий українець, котрому все українська справа була на серці, був одним з тих піонерів, що старалися поставити в Когос, укр. кат. церкву. Він старався за заложення Бр. св. Ап. Петра й Павла.

В похороні члени Бр. св. Ап. Петра й Павла взяли загальну участь.

Покійний лишив жену Палагю і дітей.

Прощальне слово на цвинтарі сказав Пресв. Теодор Малишова.

Хай земля Вашингтона буде йому пером!

Іван Коба, секретар.

Дайте Дарунок

що принесе радість

НЕ ЛИШЕ НА ОДИН ДЕНЬ - АЛЕ НА ЦІЛИЙ РІК -

Що року більше і більше читачів замовляє „Свободу“ як дарунок для приятелів. Чомуб не зробити цього Вам? Замовте для приятеля „Свободу“ на рік або пів року. Ми вишлемо перше число на його адресу (щоб він одержав на Різдво), у гарній різдвяній коверті, з різдвяною карткою, яка повідомить його, що Ви замовили для нього „Свободу“ як дарунок. Дайте Ваше замовлення ще сьогодні. Лише виповніть залучений бланкет:

Висилаю \$6.00 на річну передплату _____

Висилаю \$3.25 на піврічну передплату _____

Висилайте „Свободу“ на _____

Його адреса _____

Місцевість і стейт _____

Мое ім'я і адреса є: _____

Кожного дня Ваш приятель буде одержувати „Свободу“ й буде мати гарну пам'ятку з Вашої дбайливості.

Пишіть до:

„SVOBODA“

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

УВАГА! НЕ ГРОМАДЯНИ! УВАГА!

Лише 11 днів остається на Реєстрацію

НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ ДО ОСТАНЬНОЇ ХВИЛИНИ.

РЕЄСТРУЙТЕСЯ НЕГАЙНО

Як ви вже зареєструвалися, а зміняєте адресу, ви обов'язані подати її урядові до відома до 5 днів.

В. Ткачук.

ГУЛЯЛА МАРУСЯ...

I.
Баба, як кагла.
Внучок, як півонія.
Підкинула на руках. Пле-
скала долонею по пожежках.
Цілувала носом, очко й учила:
— Лац-лац! Старій бабці!
Кружляла голівкою в до-
нях.

— Печу-печу папку! Кладу
на лопатку.
— В-в-е-е-е!
— Тьфу! Розвезена!
Тевнула плаксивого в ко-
ліна. Ймила його пальчики, в
жменю й приговорювала заго-
ворювала:
— Це горошок, це бобошок,
це фасоль, це кукурудзок, а
це бобище — фур-р! За пло-
тище!

— В-в-е-е-е-е!
— Най тебе Біг пібе! Дівко,
дівко! Треба було цього, бі-
ди на чисту голову?! Клопо-
ту?! В пана вдався, панські за-
баганки має. Гай-гай, але як
Петро з війська прийде; я не
буду мішатися! Най і вбе!...
— Нене, таж я невинна!
Було не приставати, ти цю-
дре одна!...
— Е-е-е-е-е!

II.
Зима вбрала землю в білу
сорочку.
Прийшов Петро й застав не
свое.

— Ого, а що я казала! Дів-
ко! Лютко!
Взяла хлопця й станула ко-
ло порога.

Хлопчик-пустунчик трепі-
кав ніжками, махав ручками;
слинка борідкою текла.

Петриха, замість „цюцю“,
кидала в ротик по слюзі.

Петро мов опришок.

— Жінко, Маріко, чий ба-
хур?

— Паничів... Здоровля хотів
узяти...

Як це почув Петро, тоді по-
дібний став до того яструба,

що робить десять коліс під
небом, а потім стрімголов ле-
тить на землю і гострим дзю-
бом задзьобує, розриває...

Серце — дзвін. Кров — о-
кріп.

— Йди, кинь йому в ганок.
Раз казав: старцям дітей не
треба!

— Замерзне бідака! — гум-
кнула баба — замерзне!... Пек-
ло на себе зводять, гріхи стя-
гають.

Не слухав маминих слів.

— Йди, кажу!
Платиною обвивала хлопця.

Вперезала поясом.

— Най діється Божа воля...
і пішла.

Оставляла сліди; ногами
дубцювали, слюзами вигла-
джені, розпукою утиснені.

Сліди глибокі, як рани на
гладком тілі видніли.

Вона притискала мале до
грудей, хохала, аби не змерз.

— Ну-ну, маціцький. Не бій-
ся, я тебе не змураюся! Ні-ні,
маціцький! Я тебе не кину, а-
бись замерз, не лишу тебе, як
невня твоя — рідна неня.

Шла, ноги потавали. А з
півночі летіла білими полями
хуртовина. Надбала їх, тягла
за спідницю за собою, розви-
вала з хуртовини. Петриха
причухала, аби не датись їй, а
хуртовина ще трохи пота-
рала, поспала за одіж; потім із
скаженим виттям, з божівіль-
ним сміхом полетіла в село.

III.
Баба забідькала:
— Ба, що з нею? Забарилася.

— Бог її знає, нене.

— Коби щось до голови не
набрала.

Петро заметушився.

— Йду проти неї.

Бабі лице розсипалося, очі
засвітилися.

— Йди, Петруську, йди!
Пішов...

Хуртовина кидала йому в
лице сніг; заліплювала, якби
вмисне, щоб не йшов, бо дур-
но. Та він ішов. Надбав слі-
ди. Та вітер також ніби на-
збитки засипав їх, аби не пі-
знав, чий.

Серед піль вила заметіль.
Зняла шапку з голови й по-
несла далеко-далеко.

Махнув рукою на шапку. З
голою головою пішов. Вітер
торгав за чупер.

За селом, запоялими, заревів,
як дикий звір.

Марійко, жінко, де-е ти?!

Його крик долетів до купи
смерік і в них повисів. Він
озвірив.

— Ой, паничу! Не пода-
рюю!...

IV.
Чорні кам'яниці були вдягне-
ні в білі капелюхи. В парку во-
рони покрикували й одна за
другою падали, розсипалися.
(Під дубами скерта замерз-
лих).

Петриха на тротуарі.

Хохала, окутувала малого.

— Боже, коби не зазебі! „От-
чи наш і же іси“... „Боже, бу-
ди мені грішну“... „В ця й си-
на...“ „Богородичко... бравдан-
ная...“

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Місячні
збори Тов. Український Клуб Посту-
повий, від. 70, відбуваються в віто-
рові, 17. грудня, в годині 7. вечір, в
У. Н. Домі, 181-183 Фліт-у. Тому
що це є останній місяць в році, то
треба зробити обрахунок за цілий
рік. Проситися всіх членів, щоб при-
були на збори і вирішили свої вклади
по кожному року. Котрий член не
заплатив своїх вкладок на тих збо-
рах, то буде беззаступно суспен-
дований! Наколи би, потому хотів
заплатити і бути прийнятий паною,
то буде мусити принести посвідку від
лікаря, що він є при добрім здо-
ров'ї, без ріжниць, як довго він є
членом. Кожний член повинен давати
про добро У. Н. Союзу, а зобови-
зати, як ми даємо про наш У.
Н. Союз, то покажемо тим, що кож-
ний член приведе бою одного ново-
го члена, або впише свою дитину
до У. Н. Союзу. Тож не забувайте,
а зробити свій обрахунок, як щирі
патріоти член У. Н. Союзу. — Гри-
горій Котут, пресид.: Михайла Самой-
ла, кс.: Антоні Опісник, секр. Адреса се-
кретаря: Anthony Opysuk, 117 Lake
St., Jersey City, N. J. Phone: Journal
Square 2-4298.

Ждала, аж кленцнуть двері,
отворяться й виступить її мити
підлоги, біліти стіни, або й чу-
жі бавити та на руках вигой-
дувати.

— Мусі! Кинути, аби вгнбле?
О, гріх каменний!...

А, як день зачав качатися в
снігу — і місто ворохобилося,
тоді здалеку побачила, як два
жандарми вели розхристаного
чоловіка, що співав одної і тої
самої.

„Гуляла Маруся,
в вишневім саду;
казала Матусі
замуж не піді!“

Підбігла. Застигла. Хотіла
крикнути: Петруську! — але в
нещасливих є між багачами.

грудях, ніби загата стала й не
пускала ані одного слова.

Пес перебіг дорогу, її зда-
валось, що він має крісжид
переходив вулицю, її причу-
валось, що він співає так, як її
Петро; врешті здавалось, що
всі кам'яниці птицями перхли
у височині і співали Петрової
співанки. Вона тоді й собіж
пустилась бічи й почала спі-
вати: „Гуляла Маруся“...

Над містом хтось розпорів
ясну подушку-хмару, й з неї
пошипало на землю багато-
багато білого піря.

Щастя людей не полягає в
багатстві. Навпаки, найбільше
крикнути: Петруську! — але в
нещасливих є між багачами.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ
5 ЦЕНТІВ ОДНА
6 ЗА 25 Ц.
з конвертами
з гарними віршами.

SVOBODA
83 GRAND STREET
JERSEY CITY, N. J.

Не чекайте до остан-
ньої хвилини, замов-
ляйте картки тепер,
поки ще є добрий ви-
бір. Замовлені пізні-
ше ризикують посилки
можуть задержатися на
почті через святкову
гаоту й Ви їх не
отримайтечас. Виш-
літь моні-ордер, або
марки сьогодні і будь-
те певні, що будете
мати чудові картки на
Різдво.

Також маємо гарні
картки з українськими
вишивками в кольорах,
без друкованих поздо-
ровлень, які одначе
можна ужити на Різ-
двяні картки. Ці карт-
ки продаються без ко-
верток по 5 ц. за шту-
ку, або по 25 ц. за 6
штук.

10 РЕКОРДІВ \$3.75
ВИПРОДАЖ НА РІЖНІ 10-ЦАЛЬОВІ
УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ.
КОРИСТАЙТЕ З ОКАЗІ.
(Листа 3G.)

80310 Все на світі любить гроші. Чорна безодня. — Сарматів.
80650 І шумить і гуде. Кучерявий Марку. — Спів і орк.
81675 Пісня о Горі Гогофті. Веселий Лірик. — Спів, трупа.
89066 Шинкар і шинкаря. 1—2. — Міліна і Гурський.
15537 Ой тіла білі туси. Ой не спиться. — М. Зазуляк.
15548 Закувала сива зазуля. Комар — Укр. Нац. Квартет.
15555 Ой на горі чорна хмара. Сміло, брати. — Хор.
15562 Козак відьмає. 3. Америк. — Барчанівна-Давиденко.
15575 Неудача Панчики. 1—2. — Савицький-Оленік.
15582 Ох, не любі дуби. Пікнік. — Барчан-Давиденко.
15602 Ой дубе, дубе. Наша хижка. — Барчан-Поточак.
21005 Ой поїхав за снопями. Розбійники. — Киріченко-Роголь.
27167 Великийдний бовтун. 1—2. — Жуковський-Красновська.
27069 Шедрий Вечір ніч. Ой там на Йордані. — Е. Жуковський.
27113 Засвіти місяченьку. Сивий коно. — Спів і оркестра.
27241 А, я дружба молоденький. Шаслима-вдова. — Спів і орк.
27245 Ой любив я дівок сорок. Той і тая. — Е. Жуковський.
27208 Нарди в куми. Вальс Соня. — Спів і оркестра.
27152 Стація Зима Вода. Алашуя я бом. — Е. Жуковський.
27125 Ле Дипро наш. Верховина. — Український хор Ліра.
27117 Косар з кіними пані. — Хор і орк. Гуменюка.
27113 Ой любив та кохав. Казав мені батько. — К. Киретюк.
27108 Ой зійди асен місяцю. Як почуєш вночі. — Зазуляк.
27102 Ой весела до дому йду. Сватання. — Веселий Полтавці.
27086 Ой завила червоні каліна. Що найшов, твое. — Жуковський.
27088 Хотіла мене мати. Гусар туси агане. — Спів-орк.
27079 Пересувини. Придани. — Спів і орк. Гуменюка.
27064 Вес родина на весілля. Танцюйте молодички.
27041 Жінку не шуй. Ой ти, чи не ти. — Е. Жуковський.
27029 Гречаники. Зелений бараніку. — Тріо Токорова.
27003 Ой ізза гори. Ой не ходи Грещо. — Тріо Токорова.
60014 Український марш. Козак вальс. — Оркестра.
15544 На зеленій траві. Українська коломийка. — Гармонія.
15557 Ой я козак, коломийка. Шиндче, полька. — Орк. Замуленка.
15569 Сміх. — Давиденко. Наша коломийка. — Оркестра.
15584 Чорні очі. Родина. Українська Оркестра.
15589 Камінецька коломийка. Баламуті. — Спів і оркестра.
15594 Українська полька. Гоп мої гречаники. — Орк. Корієнка.
21014 Аркан і гуцулка з коломийкою. — Оркестра Апальського.
21031 Полька Рожкова. Українська думка. — Орк. Трємбіта.
27045 Сельські дівчата і Шаслима, полька. — Гармоністи.

Вичеркніть з цієї лісти ті рекорди, котрих ви не хочете, а поли-
шити ті, котрі хочете мати. Замовлення на менше, ніж на 10 ріжних
рекордів, не приймається. Задививши собі лісту бажаних рекордів,
вигніть її й зашліть на пошту адресу з моніордером на \$3.75 за
кожних 10 рекордів. Оферта важна лише, поки стане припасу ре-
кордів. Спішіть до замовлення, бо запас на вичерпаний.

SVOBODA
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

РЕФОРМИ В МЕКСИКО

МЕКСИКО СІТІ. — Новий
мексиканський президент Аві-
ля Камачо додержав свого
слова, даного перед вибора-
ми, що знесе комуністичну
засаду в надії землі людям і
дозволить кожному, що пра-
цював дотепер на колектив-
нім хозяйстві, мати свою вла-
сну, індивідуальну фарму. Ця
реформа викликала велике о-
душевлення серед фермерів.

НА ПРОДАЖ

Бучерня-Гроссерія-
Делікатесен — ве-
ликий електричний рефреджерейтор,
корнеровий скелп, 3 кімнати, низький
рент, горг \$500 тижнево. Ціна \$2,300
для скорого купця. Замкнено в неділі
і свята. Зголоситися до:
J. TANSKI
17 St. Marks Place, New York City.
Tel.: GR. 3-2223

ПОШУКУЮ Анни Лукіянович з
роду Анна Грабянко, 20. грудня,
1919. мешкала у Waterburg, Conn.,
U.S.A. Хтоби знав про родину Лу-
кьяновичів, прошу зголоситися на
адресу: Mike Mudryk, P. O. Sub.
No. 2, Saskatoon, S. K., Canada.

МОЯ СПЕЦІАЛЬНІСТЬ продаж
забраних за моргедж домів в різ-
них секціях. Також, як маєте дім на
продаж, або як хочете замінити свою
лоту за дім, приходіть до офісу.
STEPHEN D. SATZEWICH
Real Estate & Insurance
32 E. 7th ST., NEW YORK CITY

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чолові-
ків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подорожного сві-
доцтва.
● Геморойд й желатин лікується без
операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY. Room 14.
GRAMercy 7-7697

Офісові години: 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & Флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

ВЗОРИ

КАНВА, НИТКИ ДО
ВИШИВАННЯ D. M.
C. І СТЕМІЛЬОВА-
НІ РІЧІ.
UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

СТІННИ

КАЛЕНДАРІ

Вже маємо календарі на 1941 рік.
Просимо наших агентів і сторінки
замовляти календарі якнайшорше.
Для сторінки виробляємо календарі
і друкуємо їх фірмою.

Чудові Краєвиди, Патріотичні, Ре-
лігійні, Дівчата і Діти в ріжних по-
зах. Свята зазначені червоним, пости
зазначені рибоню. Ціна одного Ка-
лендаря з переслішкою 25 ц. 5 Ка-
лендарів за \$1.00. Різдвяні картки
„Христос Радіаєся“ в формі кни-
жечок з відповідними віршами, ціна
за дозін 60 ц. 50 карток \$1.75, 100
карток \$3.00 з переслішкою. Шалюні
хустини білі або чорні з розжми,
одна \$2.00 з переслішкою. Черво-
ні Коралі до українського строю, 3
шукри \$1.50, 4 шукри \$2.00, 5
шукри \$2.50. На складі Мід, Опі-
хана пшениця, Мак і багато інших
річей, потрібних на Свята. Спис ка-
лендарів висилаємо даром. 263

Для агентів гуртові ціни.
Замовлення посилайте до:
UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до
12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі
рано від 10 до 12.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ

ПОГРЕБНИК
НА ФІЛАДЕЛФІЮ
І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

СЕМЕН П. КАНЯ

Український
ПОГРЕБНИК
Цілий
похорон \$150
навіз за
433 STATE ST.,
PERTH AMBOY, N.J.
Phone: P.A. 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуға шира і чесна.
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch Office (Phila):
969 SOUTH BROAD ST.,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150
Обслуға найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRAMercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

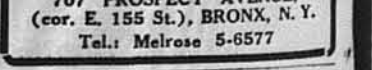
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ

НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ

історичне оповідання
про пікантні шляхетські й ку-
печські інтриги з часів, коли
історична Польща правила У-
країною, а турки правильно на-
звали її на неї на грабці.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ.
„SVOBODA“
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН, ч. 179. Ненависниця чоловіків.

"WHY ARE YOU GLAD YOU
HURT ME?" TARZAN ASK-
ED. "ALL MEN ARE MY
ENEMIES!" THE JUNGLE
MAID DECLARED.

"I'M YOUR FRIEND. TELL ME WHO--
WHAT YOU ARE?" TARZAN URGED,
STEPPING TOWARD HER.

"STAND BACK!" THE GIRL COM-
MANDED. "IF YOU
COME NEAR, I'LL
SHOOT AGAIN--
THIS TIME--
THROUGH YOUR
HEART!"

TARZAN SMILED ----
AND TOOK ANOTHER
STEP!

„Чому ти рада, що ти зра-
дила мене?“ допитував Тар-
зан. „Всі чоловіки є моїми во-
рогами“, відповіла дівчина
нетрів.

„Я твій приятель“, промо-
вив Тарзан. „Скажи мені, хто
ти, чи що ти є?“ З тими сло-
вами він підійшов ближче до
неї.

„Стій!“ закричала вона.
„Коли ти занадто зблизишся
я знов вистрілю, але цей раз
стріла прошне твоє серце“.

Тарзан хвилю подивляв дів-
чину, а далі сміючись зробив
кілька кроків вперед.